

Олександр Бокайло

Острог (Україна)

«БЮЛЕТЕНЬ ЗАРЕВО» ТА «РОЗБУДОВА ДЕРЖАВИ» ЯК ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЗАРЕВО»

Організація «Зарево» була створена в Європі у травні 1949 р. По суті, новостворена організація об'єднала прихильників ОУН (м) студентського та академічного середовища, котрі опинилися в Ді-Пі таборах та в країнах Західної Європи після війни. Товариство відіграло в Європі важливу роль у консолідації сил націоналістичної молоді, котрі були прихильниками ідеології національного солідаризму та політичної стратегії ПУН-у. Діяльність товариства мала б зміцнити позиції ОУН (м) у Європі, а згодом і в країнах Північної та Південної Америки в умовах конфронтації націоналістичного руху, після розколу 1940 року. Основним напрямком діяльності товариства стає праця в фахових (ділових) комісіях. Результати праці комісій публікувалися в періодичних виданнях товариства в «Бюлетені Зарево» та в «Розбудові держави», окремо виходили і збірники праць деяких комісій.

Перші два випуски «Бюлетеню Зарево» вийшли в Мюнхені в 1949 та 1950 році циклостилем, третій був виданий в Монреалі 1951 року. Окрім опублікованих документальних джерел видання містили наукові та публіцистичні статті з різної тематики, серед яких були й програмні. Зокрема, це статті М. Антоновича «Наші завдання на ідеологічному фронті», «Праця комісій», «План праці з ділянки: суспільно-громадські рухи в Україні в ХІХ–ХХ столітті», М. Плав'юка «Високошкільний тиждень ЦЕСУС-у», А. Жуковського «Завдання та побудова Централі Українських Студентських Товариств Національного Солідаризму», Б. Винара «Проект праці Економічної Комісії» та ін.

«Розбудова держави» почала з'являтися в 1951 році як продовження «Бюлетеню Зарево». Однією з причин перейменування та зміни характеру видання стала стаття А. Жуковського, яка опублікована в третьому, останньому, числі «Бюлетеню Зарево» під назвою «Розбудова держави». У ній автор, підсумовуючи результати другого річного з'їзду «Зарева», вказує на те, що український модерний націоналізм пройшов власні етапи творення та ідейної стагнації. Він виділяє три генерації носіїв національної ідеї: основоположників модерного націоналізму в його організованій формі; генерацію 30-х років, яка утвердила розвиток націоналізму; молоде покоління воєнних та повоєнних років. Зупиняючись коротко на характеристичі кожної генерації та вказуючи на спадковість націоналістичних традицій між поколіннями, автор виокремлює два гасла, які характеризують їх діяльність. Перше – «Розбудова Нації» та друге – «Розбудова Держави». Якщо перше гасло більш відповідає першим двом генераціям (поколінням) українських націоналістів, то друге характеризує тогочасний напрям діяльності, перш за все надбання молодого покоління. Виходячи з цього, автор зазначає, що національний солідаризм, як ідея, більше відповідав першій та другій генерації. Але ця концепція потребує доопрацювань та переосмислення. Важливим напрямком діяльності в межах студійних комісій, на його думку, має стати державницька діяльність на благо Батьківщини. «Зарево» повинно було стати поборником цього останнього висунутого девізу, не тільки в студентському та академічному секторі, але й поза ним. Реалізація поставлених завдань мала відбуватися в співпраці з усім націоналістичним рухом. Очевидно, обравши саме це гасло девізом діяльності «Зарева», «Бюлетень Зарева» був перейменований на «Розбудову держави» яка, очевидно, стала ідейним наступником журналу «Розбудова Нації».

У першому ж числі «Розбудови держави» з'являються рубрики «Проекти планів праці діяльностевих комісій Зарева», «Надіслане до редакції», «Зарево на сторінках української преси». У другому числі дві рубрики присвячені діяльності комісій: «З праць комісій» та «До проблематики праць комісій». Ці ж рубрики, проте під

іншими назвами зберігаються до припинення видання журналу в 1958 році. Варто згадати, що редакторами журналу були М. Антонович (1949–1954 рр.) та Б. Винар (до 1957 р.), останній 22 номер з'явився за редакцією М. Антоновича в Торонто в 1958 році.

Дописувачами до журналу були не тільки члени «Зарева», але й відомі громадські діячі, письменники та вчені: М. Антонович, Б. Винар, Л. Биковський, Ю. Бойко, П. Грицак, П. Голубенко, Р. Єндик, М. Ждан, О. Жданович-Штуль, А. Жуковський, О. Зінкевич, В. Іванис, З. Книш, М. Курах, В. Мардак, В. Михальчук, І. Мірчук, М. Мухин, О. Оглоблин, Є. Онацький, Я. Пастернак, М. Плав'юк, С. Процюк, П. Стерчо, Б. Цюцюра, Д. Чижевський, В. Янів та ін. Наведений вище авторський колектив журналу беззаперечно свідчить про високу наукову та суспільну вартість цього видання.

У журналі здебільшого публікувалися статті на історичну, державотворчу та українознавчу проблематику наукового та науково-популярного характеру, а також рецензії, огляди, документи, спогади. Зважаючи на дописувачів та на характер публікацій, не тільки студентів, які працювали в межах студійних комісій, а й відомих науковців, журнал можна вважати плацдармом формування наукових навичок та джерелом вироблення активної громадської позиції читачів.

Все ж хоч і не вдалося видавати журнал після 1958 року, не зважаючи на численні спроби відновити видання, він відіграв важливу роль серед численної української громади повоєнної Європи, Північної та Південної Америки, та став справжнім обличчям діяльності як усього товариства «Зарево», так і окремих членів організації зокрема.

Список основних джерел та літератури:

1. Бюлетень Зарева. – Мюнхен, 1949. – Ч. 1.
2. Бюлетень Зарева. – Мюнхен, 1950. – Ч. 2.
3. Бюлетень Зарева. – Монреаль, 1951. – Ч. 3.
4. Архів УІТ. – Арх. Б. Винара. – Ф. «Спогади». – Спр. «Винар Б. Зарево і «Розбудова держави» (спомини, 75 арк.)

5. Розбудова держави. Бюлетень «Зарево». – Монреаль, 1951. – Ч. 1(4).

6. Янів В. Студії та матеріали до новішої української історії / В. Янів // Українська студентська преса. Історично-бібліографічний нарис. – Мюнхен, 1983. – Т. 2.